

УДК 371.134:793.3(07)

А. Ю. Криворотенко

Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини

**ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ІНДИВІДУАЛЬНОСТІ МАЙБУТНЬОГО
ПЕДАГОГА-ХОРЕОГРАФА У ПРОЦЕСІ ПРОВЕДЕННЯ
МІЖВУЗІВСЬКОЇ ОЛІМПІАДИ ЗІ СПЕЦІАЛЬНОСТІ
«ХОРЕОГРАФІЯ»**

У статті визначено творчу індивідуальність як сукупність неповторних особливостей, які допомагають людині у процесі творчої діяльності створювати щось оригінальне, своєрідне, нове. Формування творчої індивідуальності відбувається під час фахової підготовки вчителя, зокрема у процесі виконання творчих завдань, участі у виховних мистецьких заходах, творчих проектах, концертних виступах і студентських олімпіадах.

Проаналізовано формування творчої індивідуальності майбутніх учителів хореографії у процесі проведення Міжвузівської олімпіади зі спеціальності «Хореографія».

***Ключові слова:** творча індивідуальність, фахова підготовка, олімпіада зі спеціальності «Хореографія», майбутній педагог-хореограф.*

Постановка проблеми. Із невпинним розвитком суспільства все гострішою стає потреба в активних, ініціативних, креативних особистостях з яскраво вираженою творчою індивідуальністю, які можуть нестандартно підходити до вирішення різних проблемних ситуацій. Ці творчі особистості формуються у процесі систематичної творчої діяльності. Нині всі сфери життя потребують творчості, однак найбільший її розвиток пов'язаний із мистецтвом, особливо з хореографією. Розвиток творчого учня неможливий без творчого вчителя, який формується у процесі фахової підготовки у вищому навчальному закладі за допомогою різноманітних форм і засобів, однією з яких є участь у студентських олімпіадах. Тому означена проблема є досить актуальною.

Аналіз актуальних досліджень. Психолого-педагогічні аспекти проблеми індивідуальності розглядаються в дослідженнях Б. Ананьєва, В. Кан-Калика, В. Моляко, Н. Посталюк, О. Пехоти та інших. Зокрема для розкриття сутності творчої індивідуальності вчителя важливими є роботи з психології творчості (Д. Богоявленська, Я. Пономарьов, А. Єсаулов та ін.), а також із педагогічної творчості (В. Загвязинський, В. Кан-Калик, М. Нікандров та ін.).

Нині в Україні низку досліджень присвячено творчій індивідуальності вчителя (Л. Мільто, О. Отич, О. Пехота та ін.), підготовці майбутнього вчителя хореографії (Л. Андрощук, О. Реброва, О. Таранцева

та ін.), однак процес формування творчої індивідуальності педагога-хореографа у процесі фахової підготовки ще недостатньо вивчений.

Метою статті є аналіз формування творчої індивідуальності майбутнього педагога-хореографа у процесі проведення Міжвузівської олімпіади зі спеціальності «Хореографія».

Виклад основного матеріалу. Індивідуальність визначається як сукупність рис, що визначають самобутність людини, її відмінність від інших людей [2, 114]. Творча індивідуальність – це ті неповторні особливості, які допомагають людині у процесі творчої діяльності створювати щось оригінальне, своєрідне, нове. Вона формується під час фахової підготовки вчителя, зокрема у процесі виконання творчих завдань, участі у виховних мистецьких заходах, творчих проектах, концертних виступах та студентських олімпіадах.

У лютому 2016 року на факультеті мистецтв відбувся I тур Міжвузівської олімпіади з дисципліни «Хореографія». Олімпіада складалася з таких завдань: теоретична складова (тестування з дисциплін хореографічного циклу); практична складова (імпровізація на задану музику (стилізований танець) у національно-патріотичному характері); балетмейстерська складова (обґрунтування ідеї для постановки хореографічного твору на національно-патріотичну тематику (стилізований танець) [1].

Учасники гарно впоралися з теоретичними завданнями, а виконання практичної та балетмейстерської складових вражали силою переданих образів, красою почуттів, оригінальністю ідей. За результатами I туру олімпіади сформувалася яскрава команда творчих студентів, яка представила наш університет у II турі олімпіади.

14–15 березня 2016 року на базі ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» відбулася Перша міжвузівська студентська олімпіада зі спеціальності «Хореографія» в Україні. Організаторами виступили учасники комплексного наукового проекту «Теоретичні та методичні засади хореографічно-педагогічної освіти в Україні»: Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка, ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» та Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини [3].

Захищати честь нашого університету поїхали переможці I туру олімпіади: Марія Майорова, Анна Хоменко (2 курс); Анастасія Гаврилюк, Анастасія Покропивна (3 курс); Олександр Піщаний, Ганна Підгорна (4 курс); Богдан Компан (5 курс). Усі студенти відмінно навчаються, беруть активну участь у громадському житті університету, є членами студентської ради факультету, учасниками народного аматорського ансамблю народного танцю «Яворина» та народного аматорського ансамблю сучасного танцю «Візаві». Кожен із них – неповторна, яскрава, креативна, ініціативна особистість. Підготовкою студентів до олімпіади займалися: завідувач кафедри хореографії та художньої культури,

кандидат педагогічних наук, доцент Андрощук Людмила Михайлівна та викладачі кафедри хореографії та художньої культури Куценко Сергій Володимирович та Криворотенко Анастасія Юріївна.

Урочисто відкрили олімпіаду декан факультету музичної та хореографічної освіти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Заслужений працівник освіти України, кандидат педагогічних наук, приват-професор Білова Наталя Костянтинівна та завідувач кафедри музичного мистецтва та хореографії, доктор педагогічних наук, професор Реброва Олена Євгенівна, які представили організаторів, гостей і членів журі та побажали успіху всім учасникам [3].

Конкурсну програму оцінювало високоповажне компетентне журі з різних навчальних закладів. Після жеребкування розпочався теоретичний тур у вигляді тестування. Студенти нашого університету загалом показали гарні знання з теоретичних дисциплін хореографічного циклу та отримали високі оцінки.

Наступним етапом став виконавський тур, де кожен учасник, станцювавши стилізоване соло на національно-патріотичну тематику, міг якнайкраще розкрити власні творчі балетмейстерські та виконавські здібності, втілити в пластиці незабутній художній образ та справити на журі сильне емоційне враження.

Олександр Піщаний розповів історію про душу людини, яка здатна летіти в далечінь та підкорити будь-які висоти, навіть після важкого падіння. Ганна Підгорна закликала весну, чисту, світлу й ніжну, яка вселяє в кожне серце надію на краще. Богдан Компан показав незламний дух і щире веселе вдачу справжнього українського козака. Анна Хоменко передала образ жінки-матері, неньки-України, яка обіймає з любов'ю всіх своїх дітей. Марія Майорова втілила в танці прагнення України захистити себе від Чорного Ворона – усіх ворогів, які намагаються її зламати. Анастасія Покропивна показала в танці долю української жінки, її злети й падіння, її бажання віддати все для найдорожчих людей, залишивши для себе тільки танець. Анастасія Гаврилюк надзвичайно емоційно прожила трагічну історію маленької дівчинки, у якої війна забрала батьків назавжди [3].

Найскладнішим етапом виявився педагогічний тур, де студенти мали проявити свої педагогічні здібності, сформованість художньо-комунікативних умінь, здатність до чіткої побудови структури уроку, застосування елементів практичного показу та продемонструвати якісний результат. Попередньо шляхом жеребкування між учасниками олімпіади було розподілено студентів спеціальності «Хореографія» ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», на яких вони після виконавського туру ставили свої хореографічні постановки, а наступного дня демонстрували перед журі фрагменти постановочних занять.

Студенти нашого університету відрізнялися яскравістю й чіткістю пояснення основної ідеї танцю, образного рішення, емоційного наповнення та символізму кожного руху. Найкраще серед усіх учасників проявив себе як педагог Олександр Піщаний, який методично грамотно, чітко й упевнено продемонстрував фрагмент уроку, поставивши частину складного танцю «Доля України» на сім осіб. Допомогали йому в цьому студенти ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»: Рапчинська Анастасія, Маркова Наталія, Кошук Олександр, Штено Олександра (3 курс); Гуменовська Вероніка, Зима Римма (2 курс), Бабенко Євгеній (1 курс) [3].

Ганна Підгорна навчала втілювати у пластиці образ світлої Весни студентку 2 курсу ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Василю Осадчук. Богдан Компан разом зі студентом 4 курсу ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Олександром Дербенцовим внесли частинку гумору та життєлюбства українського народу в загальну картину конкурсної програми. Анна Хоменко допомогла передати образ жінки-матері, неньки-України студентці 2 курсу ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Віталії Рошкальовій. Марія Майорова демонструвала фрагмент постановчої роботи з допомогою студентки 1 курсу ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Ірини Поліщук. Анастасія Покропивна як педагог допомагала знайти образне рішення в хореографічному творі студентці 2 курсу ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Ірині Полуденко. Анастасія Гаврилюк навчала доносити трагічні емоції до глядача засобами міміки, жестів і пластичної виразності тіла студентку 2 курсу ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Марину Калугіну [3].

За результатами Першої міжвузівської олімпіади з дисципліни «Хореографія» Анастасія Гаврилюк, Анастасія Покропивна та Богдан Компан отримали відзнаки за участь у Першій міжвузівській студентській олімпіаді зі спеціальності «Хореографія», Марія Майорова та Анна Хоменко нагороджені дипломами за участь і творчі досягнення, Олександр Піщаний отримав диплом за методичну компетентність. Студентка нашого університету, відмінниця, стипендіатка Президента України, член студентської ради факультету мистецтв, староста групи, а також народного аматорського ансамблю народного танцю «Яворина» та народного аматорського ансамблю сучасного танцю «Візаві» Ганна Підгорна здобула призове III місце [3].

Висновки. Таким чином, творча індивідуальність є сукупністю неповторних рис особистості, що дозволяє їй мислити нестандартно й по-новому вирішувати різноманітні завдання. Вона формується у

процесі фахової підготовки, де особливе місце займає студентська олімпіада. Підготовка та участь в олімпіаді зі спеціальності «Хореографія» відіграє важливу роль у формуванні творчої індивідуальності майбутніх учителів хореографії. Адже це безцінний досвід на шляху професійного становлення майбутнього педагога-хореографа, нові знайомства, можливість обміну досвідом, розширення творчого кругозору та прекрасна можливість самоствердження та самореалізації.

Перспективою подальших досліджень є аналіз формування творчої індивідуальності у процесі вивчення дисципліни хореографічного циклу «Ансамбль».

ЛІТЕРАТУРА

1. Відбувся I тур міжвузівської олімпіади з дисципліни «Хореографія» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mpf.udpu.org.ua/vidbuvsya-i-tur-mizhvuzivskoji-olimpiady-z-dystsypliny-horeohrafiya/>.
2. Гончаренко С. Український педагогічний словник / Семен Гончаренко. – К. : Либідь, 1997. – 375 с.
3. Участь студентів університету у Першій міжвузівській студентській олімпіаді зі спеціальності «Хореографія» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mpf.udpu.org.ua/uchast-studentiv-universytetu-u-pershij-mizhvuzivskij-studentskij-olimpiadi-zi-spetsialnosti-horeohrafiya/>.

РЕЗЮМЕ

Криворотенко А. Ю. Формирование творческой индивидуальности будущего педагога-хореографа в процессе проведения Межвузовской олимпиады по специальности «Хореография».

Творчество необходимо во всех сферах жизни, однако больше всего оно связано с искусством и развивается благодаря ему, особенно хореографии. Формирование творческой индивидуальности происходит во время профессиональной подготовки учителя, в частности в процессе выполнения творческих заданий, участия в воспитательных мероприятиях, творческих проектах, концертных выступлениях и студенческих олимпиадах.

14-15 марта 2016 года на базе ГУ «Южноукраинский национальный педагогический университет имени К. Д. Ушинского» состоялась Первая межвузовская студенческая олимпиада по специальности «Хореография» в Украине. Конкурсная программа состояла из трех частей: теоретической, исполнительной и педагогической.

Теоретический тур проходил в виде тестирования. Студенты нашего университета в целом показали хорошие знания по теоретическим дисциплинам хореографического цикла и получили высокие оценки.

Следующим этапом был исполнительный тур, где каждый участник танцевал стилизованное соло на национально-патриотическую тематику и мог лучше раскрыть свои творческие балетмейстерские и исполнительские

способности, воплотить в пластике незабываемый художественный образ и произвести на жюри сильное эмоциональное впечатление.

Самой сложной частью оказался педагогический тур, где студенты могли проявить свои педагогические способности, сформированность художественно-коммуникативных умений, способность четкого построения структуры урока, применение элементов практического показа и продемонстрировать качественный результат. Студенты нашего университета отличались яркостью и четкостью объяснения основной идеи танца, образного решения, эмоционального наполнения и символизма каждого движения. По результатам олимпиады все студенты были отмечены наградами, в том числе Александр Пищаный получил диплом за методическую компетентность, а Анна Пидгорна завоевала призовое III место.

Участие в олимпиаде по специальности «Хореография» – это бесценный опыт на пути профессионального становления будущего педагога-хореографа, новые знакомства, возможность обмена опытом, расширение творческого кругозора и прекрасная возможность самоутверждения и самореализации.

Перспективной дальнейших исследований является анализ формирования творческой индивидуальности в процессе изучения дисциплины хореографического цикла «Ансамбль».

Ключевые слова: *творческая индивидуальность, профессиональная подготовка, олимпиада по специальности «Хореография», будущий педагог-хореограф.*

SUMMARY

Kryvorotenko A. Y. Forming of the creative individuality of the future teacher-choreographer in the process of realization of the Interuniversity olympiad on the speciality «Choreography».

Creativity is needed in all areas of life, but the most of it relates to the art and develops thanks to it, especially choreography. Forming of the creative individuality occurs during the professional teacher's training, in particular in the implementation of creative tasks, participation in educational art activities, art projects, concert performances and student olympiads.

14-15 of March 2016 at the SI «K. D. Ushynskiy Southern National Pedagogical University» the First interuniversity olympiad on the speciality «Choreography» in Ukraine took place.

The competition program consisted of three parts: theoretical, performing and teaching. Theoretical part passed in the form of a testing. Students of our university in general showed a good knowledge of the theoretical disciplines of the choreographic cycle and received high marks.

The next phase was the performing tour where every participant danced stylized solo of the national-patriotic theme and could reveal their creative choreography and performing abilities, implement into plastic the unforgettable artistic image and make a strong emotional impression to the jury.

The most difficult part was the pedagogical tour where students could show their teaching abilities, formed artistic and communicative skills, ability to build a precise lesson structure, use of elements of practical showing and demonstrate a quality result in the end. Students of our university differed with brightness and clearness of the explanation of the basic idea of the dance, imaginative decision, emotional filling and symbolism of each motion. As a result of the Olympiad all the students were awarded, including Oleksander Pischaniy, who received a diploma for methodological competence and Anna Pidgorna, who won the third place prize.

Participation in the Olympiad in the speciality «Choreography» is the invaluable experience on the way of professional development of the future teacher-choreographer, new acquaintances, possibility of exchanging experience, expansion the creative horizons and a great opportunity to self-affirmation and self-realization.

The prospect of further research us to analyze the forming of the creative individuality in the process of learning the discipline of choreographic cycle «Ensemble».

Key words: *creative individuality, professional preparation, olimpiad from speciality «Choreography», future teacher-choreographer.*